

Sygn. akt VI Gz 206/18

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Renata Bober

SO Marta Zalewska (spr.)

Protokolant: asyst. sędz. Joanna Gołąbek

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2018 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika T. P. zam. I.

osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

o ogłoszenie upadłości

na skutek zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie V Wydział Gospodarczy - Sekcja ds. restrukturyzacyjnych i upadłościowych z dnia 11 grudnia 2017 r. V GU 291/17

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie V Wydział Gospodarczy Sekcja ds. Restrukturyzacyjnych i Upadłościowych oddalił wniosek dłużnika o ogłoszenie jego upadłości.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym w oparciu o akta sprawy karnej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Krośnie o sygn. II K 814/02 Sąd Rejonowy ustalił, że dłużnik T. P. jest sprawcą wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniósł T. K.. Wypadek miał miejsce w dniu 5 września 2002 roku w M.. Jak ustalono, do wypadku doprowadził pod wpływem alkoholu. Za ten czyn został skazany wyrokiem karnym, na mocy którego odbył karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy (sygn. akt II K 814/02). Towarzystwo (...) wypłaciło spadkobiercom zmarłego odszkodowanie, które następnie dochodziło od Dłużnika. Jak ustalono, to kwota 85.000,00 zł. Sąd ustalił, że obecnie Dłużnik pracuje i zarabia najniższą krajową. Jest jedynym żywicielem rodziny, a żona, z którą ma rozdzielność majątkową nie pracuje. Dłużnik ma na utrzymaniu również dwoje dzieci tj. syna w wieku 11 lat i córkę w wieku 6 lat. Jak ustalono, nie posiada żadnego majątku.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że ogłoszenie upadłości dłużnika jest niemożliwe z uwagi na przesłankę negatywną z art. 491⁴ ust.1 pr. up., zgodnie z którym Sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli Dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa - ust. 1 art. 491 4 pr. up. Sąd przyjął na gruncie przedmiotowej sprawy, iż Dłużnik w sposób świadomy popadł w zadłużenie, licząc w konsekwencji na swoją upadłość i oddłużenie. Zobowiązanie względem (...) nie były

wynikiem zdarzenia, na które Dłużnik nie miał wpływu. Dłużnik wsiadając za kierownicę pod wpływem alkoholu świadomie godził się na ryzyko spowodowania wypadku. Natomiast okoliczności wypadku pod wpływem alkoholu były podstawą dochodzenia przez towarzystwo ubezpieczeniowe wypłaconej kwoty od Dłużnika.

Stwierdził Sąd, iż wykładnia językowa i systemowa art. 491⁴ ust. 1 pr. up. wyraźnie wskazuje, że wymienione w ust. 2 tego przepisu względy słuszności lub humanitarne nie mają znaczenia w ocenie stosowania negatywnej przesłanki ogłoszenia upadłości wynikającej z art. 491⁴ ust. 1 pr. up. Zatem oceniając umyślność lub rażące niedbalstwo, Sąd nie odnosił się bezpośrednio do względów słuszności lub względów humanitarnych. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że w niniejszej sprawie zachodzą negatywne przesłanki do ogłoszenia upadłości polegające na tym, że Dłużnik świadomie przyczynił się do powstania stanu niewypłacalności. Przesłanki te należy stosować bezwzględnie i nie można ich wyłączyć poprzez stosowanie zasad słuszności i humanitaryzmu. Zatem bez względu na to czy w konkretnym przypadku, istnieją okoliczności które przemawiałyby za uznaniem zasad słuszności lub humanitaryzmu Sąd nie może ich uwzględnić, gdy Dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył dłużnik T. P. zaskarżając je w całości.

Skarżący zarzucił niewłaściwą wykładnię i błędne zastosowanie art. 491⁴ ust. 1 prawa upadłościowego przez stwierdzenie, że w sposób umyślny doprowadził on do swojej niewypłacalności, w sytuacji gdy nie miał takiego zamiaru.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez uwzględnienie wniosku i ogłoszenie jego upadłości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie dłużnika nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, że upadłość konsumencka jako odrębne postępowanie upadłościowe podlega co do zasady analogicznym przesłankom w zakresie podstaw jej ogłoszenia, jak upadłość przedsiębiorcy. W konsekwencji podstawą prowadzenia postępowania jest stan niewypłacalności dłużnika - osoby fizycznej stosownie do postanowień art. 10 i 11 ust. 1 ustawy Prawo Upadłościowe, a wniosek może złożyć osoba, która utraciła zdolność do wykonywania wymagalnych zobowiązań pieniężnych, nawet jeśli problem z płatnościami dotyczy wyłącznie jednego wierzyciela. Przy czym w przypadku osób fizycznych nie ma zastosowania druga z przesłanek niewypłacalności – przesłanka przewagi zobowiązań nad majątkiem (art. 11 ust. 2–6), zaś przy przesłance utraty zdolności płatniczej uwzględnia się dodatkowe okoliczności, w szczególności winę. Podstawową bowiem przesłanką negatywną, wyłączającą możliwość ogłoszenia upadłości dłużnika jest, zgodnie z art. 491⁴ ust 1 ustawy Pr. Upadłościowe doprowadzenie przez dłużnika do niewypłacalności lub istotne zwiększenie stopnia już istniejącej niewypłacalności, umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. W ramach w/w przesłanki negatywnej istotne znaczenie ma przede wszystkim to, z jakich przyczyn doszło do niewypłacalności dłużnika. (komentarz do art. 491⁴ Pr. Upadł, Witosz Aleksander Jerzy (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz, LeX) Upadłość konsumencka nie ma charakteru "otwartego". Sąd upadłościowy winien badać tzw. moralność płatniczą dłużnika. Nie powinien korzystać z instytucji oddłużenia dłużnik, który celowo się zadłuża, a następnie nie jest w stanie zaspokoić wierzycieli. (komentarz do art. 491⁴ PrUpad red. Adamus 2017, wyd. 2/R. A., L.)

W przedmiotowej sprawie zobowiązanie dłużnika względem wierzyciela (...) SA wynika z popełnionego przez niego przestępstwa, polegającego na kierowaniu pojazdem mechanicznym pod wpływem alkoholu i spowodowania wypadku drogowego ze skutkiem śmiertelnym, za które dłużnik został prawomocnie skazany. Konsekwencją powyższego zdarzenia była wypłata przez ubezpieczyciela spadkobiercom zmarłego odszkodowania w kwocie 85 000 zł. Równowartość tej należności była następnie dochodzona przez ubezpieczyciela na zasadzie regresu od dłużnika w

postępowaniu sądowym, w wyniku którego został wydany w dniu 21.08.2015 r. prawomocny nakaz zapłaty przez Sąd Okręgowy w Krośnie sygn. akt I Nc 37/15.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, niekwestionowanym przez dłużnika, podzielić należy stanowisko Sądu Rejonowego w kwestii zaistnienia przesłanki negatywnej z art. 491⁴ ust. 1 ustawy Pr. upadłościowe – doprowadzenia przez dłużnika do swojej niewypłacalności umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Wskazać w tym miejscu trzeba, że na przeszkodzie ogłoszeniu upadłości może stać nie każda postać winy a jedynie: wina umyślna w zamiarze bezpośrednim - gdy dłużnik dążył do swej niewypłacalności lub pogłębienia jej stanu np. w celu wyrządzenia szkody wierzycielowi; wina umyślna w zamiarze ewentualnym - gdy dłużnik, realizując swoje cele życiowe, miał świadomość, że wprowadzi się w stan niewypłacalności lub zwiększy jej rozmiar oraz wina nieumyślna, ale tylko w postaci rażącego niedbalstwa. W kontekście rażącego niedbalstwa można przywołać wyrok SA w Katowicach z 15.09.2005 r. I ACa 255/05 który wskazał, że „stanowi ono kategorię pośrednią zawinienia pomiędzy winą umyślną a niedbalstwem zwykłym (niedołożenie należytej staranności wymaganej przez prawo). Cechuje je sposób zachowania się odbiegający w wysokim stopniu od ogólnych reguł zachowania których przestrzegania można wymagać, a także oczekiwać zgodnie z ogólnym wzorcem postępowania w danych okolicznościach. Jest to nieostrożność polegająca na niezachowaniu minimalnych środków bezpieczeństwa, których można wymagać, a której to oceny należy dokonywać z uwzględnieniem kryteriów obiektywnych w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy. Generalnie rzecz ujmując z rażącym niedbalstwem mamy do czynienia wówczas, jeżeli stopień naganności postępowania jest szczególnie wysoki”. Do przykładów rażącego niedbalstwa należy zaliczyć wszelkie działania związane z dokonaniem przestępstw i wykroczeń umyślnych, których konsekwencją jest niewypłacalność lub istotny wzrost stopnia niewypłacalności, z dokonaniem przestępstw i wykroczeń, które zawierają w sobie element umyślny i które często wiążą się ze skutkami nieobjętymi zamiarem, lecz będącymi nieumyślnymi konsekwencjami takich zachowań. W rozpoznawanej sprawie dłużnik (kierujący) wyrządził szkodę w stanie pod wpływem alkoholu, co uprawniało zakład ubezpieczeń do roszczenia zwrotnego względem Dłużnika na podstawie art. 43 ust. 1 ustawy z dn. 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) Jeśli nawet dłużnik nie obejmował wprost swoim zamiarem bezpośrednim doprowadzenia do swojej niewypłacalności, to jego dług względem ubezpieczyciela, egzekwującego należność z tytułu regresu, jest konsekwencją i skutkiem wcześniejszego nieodpowiedzialnego zachowania dłużnika, który rażąco naruszył zasady bezpieczeństwa prowadząc pojazd pod wpływem alkoholu i powodując wypadek ze skutkiem śmiertelnym. Zachowanie to doprowadziło do powstania zobowiązania względem ubezpieczyciela, którego dłużnik nie jest w stanie obecnie regulować i również na płaszczyźnie przepisów ustawy Pr. upadłościowe musi zostać zakwalifikowane jako rażące niedbalstwo wykluczające możliwość ogłoszenia upadłości. Innymi słowy jeżeli sprawca wypadku komunikacyjnego siada za kierownicą w stanie po użyciu alkoholu czy nietrzeźwości, to działa w zamiarze ewentualnym wyrządzenia szkody komunikacyjnej, w tym wypadku szkody należnej spadkobiercom zmarłego, wynikłej z tytułu spowodowania śmierci uczestnika ruchu drogowego. Nie było także podstaw do odwołania się przez Sąd I instancji do klauzul generalnych: względów słuszności lub humanitarnych albowiem te w zakresie przesłanki winy nie mają zastosowania. Tym samym przy orzekaniu Sąd nie mógł oceniać obecnej sytuacji życiowej i finansowej dłużnika. Wykluczona była bowiem możliwość skorzystania przez niego z mechanizmów oddłużeniowych.

Mając na uwadze powyższy stan faktyczny, zdaniem Sądu Okręgowego dłużnikowi można przypisać winę w stopniu co najmniej rażącego niedbalstwa, polegającego na wyżej opisanym zachowaniu, które doprowadziło do niewypłacalności dłużnika. W świetle powyższego Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego o braku podstaw przemawiających za wszczęciem względem dłużnika procedury oddłużeniowej, w związku z czym jego zażalenie na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. podlegało oddaleniu.